

1 **עַד שֵׁצֵא** ו-אינו אלא באופן שיצאה התרומה) מן הקדש לחול –
2 שבאכילת תרומה הוא מוציאה לחולין, אף במעילה נאמר כן, ולא
3 ימעול אלא אם כן השתמש בהקדש לדברי חול, מנץ שמעל אף
4 בהוצאה מן הקדש לקדש – שהשתמש בהקדש לצרכי הקדש, כגון
5 שלקח ו-קנה) במעות הקדש קיני וביים וקיני זבות וקיני יולדות –
6 שתי תורים או שני בני יונה שהוב או הזבה או היולדת התחייבו בהם
7 לאחר שנטהרו. או שנטל מעות הקדש ושקל את שקלו – נתנם
8 לחובת מחצית השקל שחייב ליתן כל שנה לתרומת הלשכה. וכן אם
9 הביא תפואתו וקצמו – שהביא לעזרה את קרבנו שקנה ממעות הקדש,
10 כיוון שהוציא – שהביא לעזרה את קרבנו שקנה ממעות הקדש,
11 מעל, אלו דברי רבי שמעון שסובר שהמפריש קרבן לחובתו סר חיוב
12 אחריותו משהביאו לעזרה, ועל כן מעל בהבאה לעזרה שבו נהנה
13 מההקדש. רבי יהודה אומר, חיוב אחריות על הקרבן אינו סר
14 מהבעלים עד שיוצוק את הדם על המזבח, שבכך נתכפר לבעל
15 הקרבן חטאו, ועל כן אינו מועל אלא בזריקת הדם. מסיימת הברייתא
16 את הדרשה: מנן שאף המוציא מקודש לקודש מעל, לרבי שמעון
17 ולרבי יהודה כל אחד כפי שיטתו. תלמוד לומר תמועול מעל,
18 לחייב על מעילה מקל מקום, כלומר, גם על הוצאת ממון הקדש
19 להקדש.

20 הגמרא דנה בתחילת דברי הברייתא שהובאה לעיל (ח) אמר רב –
21 הובא בברייתא לעיל, שמהכתוב במעילה נפש למדנו, שאחד
22 התיידי ואחד הנשיא ו-מלך ואחד המשוה, כולם במשמע – דין
23 כולם שוה להתחייב על ידי מעילתם בנינים האמורים בפרשה.
24 שואלת הגמרא: שייבול מאי, כלומר, למה הוצרכה הברייתא לפרט
25 זאת, מזה היה יכול להביאנו לטעות בכונת הכתוב, הלא פשיטא
26 שכולם במשמע, שכן נפש ברי, ומשמעו כל מי שיש לו נפש בין
27 יחיד בין נשיא ומשוח. מתרצת הגמרא: מהו דתימא – שמא תהא
28 סבור לומר, שמאחר ואמר דתמנא (שמט ל ל) לגבי שמן המשחה
29 שעשה משה ושנמשחו בו המשכן וכליו ואהרן ובניו) ואשר יתן
30 ממנו על זר ונבחר מעמיו, והאי – זה הכהן הגדול לאו זר הוא –
31 אינו נחשב לגבי שמן המשחה כזר, דהא אימשה בגוויה – שהרי
32 נמשח בו, וכשם שאינו בכלל זרות לגבי שמן המשחה, כך היינו
33 סבורים לומר שאם השתמש בשל קודש מעל, קא משמע לן התנא
34 שהוא בכלל מעילה.

35 הגמרא ממשיכה לדון בדברי הברייתא: ואקשה דתמנא – התורה
36 הקישה את המעילה בהקדש לשלשה דברים, לסוטה ולעבודת
37 כוכבים ולתרומה. מבאתר הגמרא איהו דבר מיוחד במעילה למדנו
38 מכל היקש: הוקשה המעילה לסוטה, ללמדנו, שכמו בסוטה דאף
39 על גב דלא פגם – שאינה נפגמת בסטייתה, בכל אופן נקרא מעשה
40 מעילה, גבי הקדש נמי מעל בלא פגם, ובלבד שהיה זה חפץ שאינו
41 עשוי להיפגם, ולכן אם נתנה אשה מפעל זב של הקדש בידיה, אף
42 על פי שלא פגמה, מפעה.

43 פי אקשה דתמנא – וההיקש לעבודת כוכבים בא ללמדנו, שכמו
44 בעבודת כוכבים יעד דאית בה שינוי – שמעשה המעילה האמור
45 בה יש בו שינוי ופגם, שמשנה עצמו משכינה לעבודת כוכבים,
46 וכביכול פוגם בכבוד שמים, גבי מעילה בהקדש נמי – כן הדבר לגבי
47 המשתמש בקדרום של הקדש שהוא עשוי להיפגם, שלא מעל עד

48 דביקע בקדרום עצי חולין שזהו שינוי ממלאכת קודש למלאכת חול,
49 ויפגם גוף הקדרום ופגום.
50 ואקשה דתמנא את המעילה לתרומה, כדי ללמדנו, מה ו-כמו) ב
51 בתרומה שבענין זר האוכלה נאמר (ויקרא כב יד) 'כי יאכל, ודורשים
52 פרוט למזיק – שדווקא על מעשה הנאה חייב חומש, אבל השופך
53 אוכלין או משקין של תרומה ולא נהנה מהן אינו חייב חומש, גבי
54 הקדש נמי – כן הדבר לגבי הקדש, כל דבר אכילה, כי מזיק ליה
55 – המזיק דבר הראוי לאכילה והוא הדין למזיק שאר דברי הקדש
56 שאינם דברי מאכל בלא שנהנה מהם) פטור ממעילה, שאין חיוב
57 מעילה עד שיהנה.

58 הגמרא עוברת לדון בדברי המשנה. שנינו במשנה: כיצד הוא דבר
59 שאין דרכו להיפגם, נתנה קמלא ו-ענק של זהב) בצוארה וכו', שתה
60 בכוס של זהב, כיון שנהנה מעל. שואלת הגמרא: אמר ליה רב כהנא
61 לרב זבד, וכי דתבא לאו פר איפגומי הוא – וכי כלי זהב אינם
62 עשויים להיפגם, והלא הא דתבא דכלתיה דנון – אותו זהב שהיה
63 לכלתו של נון, שהיה אדם עשיר ונתן זהב ותכשיטים לכלתו, ושקל
64 אותם כשנתן לה ולאחר זמן חזר ושקל ונמצא שחסרו ממשקלם,
65 להיבא אול – להיכן הלך הזהב שנפחת, אלא מוכח שגם זהב עשוי
66 להיפגם, ואם כן מדוע שנינו במשנה שדין כלי זהב כדין דבר הקדש
67 שאינו עומד להיפגם.

68 מתרצת הגמרא: אמר ליה רב זבד לרב כהנא בלשון צחות, דלמא
69 דתבא דרמיין בלתייהו היא – יתכן שהלך הזהב הוא לאותו מקום
70 שכלותיה רגילות להשליך שם את תכשיטיה. כלומר, שמהזהב של
71 כלתו של נון אין להוכיח מאומה, לפי שלא היתה משמרת אותו
72 בצורה הראויה אלא מניחה אותו בכל מקום המודמן כדרך שעושות
73 כלותיה, ובשל כך חסרו ממשקלם, אבל סתם זהב המשתמר יפה אינו
74 נחסר, ולכן שנינו במשנה שדינים כדבר שאין בו פגם.

75 הגמרא מביאה תירוץ נוסף: ועוד השיב רב זבד לרב כהנא, נהי דלא
76 איבא נהנה ופגם לאלתר, כלומר, הגם שממשנתו מוכח שאין
77 הזהב נחסר, אבל אין להוכיח מזה אלא שאינו נחסר מיד בשעה
78 שנהנים ממנו, ולכך נהנה ממנו ולא פגמו מעל, לעולם מי לא
79 איבא פנימה – וכי יש להוכיח מזה שלעולם אין הזהב נפגם, ואצל
80 כלתו של נון, היה הדבר לאחר זמן רב ולכך נחסרו.

81 הגמרא דנה בדברי המשנה לגבי הנהגה מן החטאת: הנהגה מן
82 החטאת כשהיא חיה לא מעל עד שיפגם וכו'. שואלת הגמרא:
83 מדוע לא מעל הנהגה מחטאת עד שיפגם, כפרדאי – אם מדובר
84 בבהמה תמימה שאין בה מום, הרי אי אפשר לפדותה בדמים
85 ועומדת להקרבה, ונמצא שאין בה תורת פגימה, כי גם אם יחש
86 בשרה ויפחתו דמיה מחמת הנאתו, ראויה היא לכפרה ולא נפגמה,
87 ואם כן היינו בוס של זהב – ראוי שיהיה דינה כדין כוס של זהב
88 שגם אם נהנה ולא פגם מעל, ומדוע שנינו במשנה שלא מעל עד
89 שיפגם.

90 מתרצת הגמרא: אמר רב פפא, כבעלת מום עסקינן – משנתנו
91 עוסקת בחטאת שנפל בה מום שנפסלה להקרבה ועומדת לפדייה,
92 ובדמיה יקנו קרבן אחר, וכיון שכחשה, נפחתו דמי פדיונה, וכך דינה
93 כדבר שיש בו פגם שלא מעל עד שיפגם.

60 הָיִינוּ תָנָא קָמָא, שכן אף לדעת תנא קמא הטעם שיש מועל אחר
61 מועל בבהמה וכלי שרת משום שאין להם פדיון, ובמה נחלקו.
62 משיבה הגמרא: אָמַר רַבָּא אִיכָא בִּינְיָהוּ – יש הבדל ביניהם לענין
63 עֲצִים שהתנדב אדם למזבח. דָּתְנוּ רַבְנֵי, הָאֹמֵר הָרִי עָלֵי להביא
64 עֲצִים למזבח, לֹא יִפְחוּת [–לא יביא פחות] מִשְׁנֵי גְזֵירִין – שני
65 בקיעות גדולות כמדת הגזירין שהיו מסדרים על המערכה, והיו
66 לצורך עצי המערכה שעליהם ניתנים המוקטרים על גבי המזבח.
67 ונלמד זה בברייתא (מנחות ק) מהכתוב (ויקרא ב א), וְנִפְּשׁ בִּי תִקְרִיב קֶרֶבֶן
68 מִנְחָה, שתיבת 'קרבן' מיותרת, באה ללמד שמתנדבין עצים
69 למערכה. וזו דעת תנא קמא. רַבִּי אֹמֵר, עֲצִים עצמם קֶרֶבֶן הֵן –
70 שיכול להקדישם שיהיו קרבן גמור לכל פרטיו, ואם אמר הרי עלי
71 שני גזירי עצים אלו למזבח, כהן מקריבם על גבי המזבח, וְיַעֲזֹנִין
72 מְלַח בדומה למנחה ככתוב (ויקרא ב א) וְזָלַח קֶרֶבֶן מִנְחָתְךָ בַּפֹּחַל תִּמְלַח
73 וגו'. וְיַעֲזֹנִין [תנופה] [הַנְּשֵׂה] בדומה למנחה שנאמר בה (שם ב ח)
74 וְהִגִּישָׁה אֶל הַמִּזְבֵּחַ, והיינו שלפני הקמיצה מגישה לקרן דרומית
75 מערבית של המזבח.
76 ובוה נחלקו תנא קמא שבמשנה ורבי, שלדעת רבי שעצים נקראו
77 קרבן וקדושים בקדושת הגוף, יש בהם מועל אחר מועל, ואם ישב על
78 עצים הללו ולאחר מכן בא אחר וישב עליהם שניהם מעלו. ותנא
79 קמא סובר כדעת רבנן שבברייתא שעצים קדושים בקדושת בדק
80 הבית, ועל כן אין בהם מועל אחר מועל.
81 הגמרא מביאה דין נוסף בקרבן עצים לדעת רבי: אָמַר רַבָּא, לְדַבְרֵי
82 רַבִּי הָאוֹמֵר שֶׁעֲצִים עצמם קרבן הן, אוֹי עֲצִים הללו מְעֻזֵּינֵי עֲצִים
83 אחרים להקטירן עליהן, כמו שמצאנו בתורה בשאר קרבנות. וְאֹמֵר
84 רַב פֶּפְאָה, לְדַבְרֵי רַבִּי שֶׁמִּקִּישׁ קרבן עצים למנחה ומצריכם הגשה
85 כמנחה, כמו כן אותם עֲצִים צָרִיכִין קִמְצָה כמנחה, שירסקם ויעשם
86 לעצים דקים ויטול מהם מלוא קומצו ויקטיר הקומץ.
87 הגמרא מביאה ביאור אחר במה נחלקו תנא קמא שבמשנה ורבי,
88 ולהבנת הדברים נקדים כדלהלן: בענין פדיון קדשים למדנו מפסוקים
89 (ויקרא כו יא–ג) שכשפודים קודם שנתערך אין פודין אותה אלא תקבר, שכן
90 אחר מיתה אינה יכולה לעמוד.
91 אלא שבדין העמדה והערכה אמר הכתוב (ויקרא כו יא) 'בהמה טמאה',
92 ונחלקו תנאים בתמורה (לס) האם הכוונה לבהמה טמאה שהוקדשה
93 לבדק הבית והיא הטעונה העמדה והערכה, או הכוונה לבהמה
94 טהורה שהוקדשה למזבח ונפל בה מום שהיא טמאה להקרבה והיא
95 הטעונה העמדה והערכה. ועל פי מחלוקת זו מבאר רב פפא את
96 המחלוקת שבין תנא קמא של משנתנו לרבי.
97 רַב פֶּפְאָה אָמַר, קָדְשֵׁי מִזְבַּח הַתְּמִימִין הראוים להקרבה וְנִעְשׂוּ בְעָלֵי
98 מוֹמִינִין ונפסלו ועומדים לצאת לחולין על ידי פדיון, וְעֵבֶר וְשָׁחֲטִין
99 בעודם בקדושתם קודם שנפדו, אִיכָא בִּינְיָהוּ – דבר זה יש הבדל
100 בין תנא קמא לרבי, וְהִתְנַיֵּא – וכפי ששינוי בברייתא, קָדְשֵׁי מִזְבַּח
101 הַתְּמִימִין וְנִעְשׂוּ בְעָלֵי מוֹמִינִין וְעֵבֶר וְשָׁחֲטִין טרם שנפדו, רַבִּי אֹמֵר
102 אין להם תקנה אלא וְקָבְרוּ כדי שלא יהנה בהם אדם. שלדעתו חובת
103 העמדה והערכה קודם לפדיון היא גם בקדשי מזבח, וכיון ששחטו
104 ואי אפשר לקיים בהם העמדה והערכה, אין להם פדיון, ומאחר שכל
105 שאין לו פדיון אינו יוצא לחולין על ידי מעילה, יש בהם מועל אחר
106 מועל.
107 וְחֻכְמִים אֹמְרִים, לא פדאם לפני שחיטה יִפְדוּ לאחר שחיטה,
108 שלדעתם לא הצריך הכתוב העמדה והערכה אלא בקדשי בדק
109 הבית, אבל קדשי מזבח אפשר לפדותם בלא העמדה והערכה,
110 ומאחר שלדעתם עדיין עומדים להקדישם לפדיון נמצא שמעילה
111 קודם פדיון מוציאתן לחולין ואין בהם מועל אחר מועל.
112
113

משנה

114 נָטַל גֹּבֵר שֶׁל הַקֹּדֶשׁ אֶמְנָן אוֹ קֹזְרָה שֶׁל הַקֹּדֶשׁ, כדי להשתמש בדון
115 לצרכיו, והיה סבור שהם שלו, הָרִי זֶה לֹא מְעַל בְּנִטְיָלָהּ זו, שכן
116 רשותו רשות הקדש ובטלטלו בתוך ביתו בלא שום שימוש עדיין הם
117 ברשות הקדש כבתחילה.
118

משנה

1 הַנְּהֵנְהָ מִן הַקֹּדֶשׁ, כגון שלבש בגד השייך להקדש, והנאתו היתה רק
2 בְּבִחְצֵי [–כשיעור חצי] פְּרוּטָה, שהוא פחות משיעור המחייב שהוא
3 פְּרוּטָה כמבואר לעיל (ט). וְפָנָם – שקרעו והפחית משויו בְּחִצֵי
4 פְּרוּטָה. אוֹ שִׁנְהֵנְהָ מִן הַקֹּדֶשׁ בְּשָׂוֶה פְּרוּטָה, בְּדָבָר אֲחֵר, כגון
5 שלבש בגד של הקדש ונזהר ולא פגמו, וְפָנָם בְּשָׂוֶה פְּרוּטָה בְּדָבָר
6 אֲחֵר, כגון ששפך משקה של הקדש. לֹא מְעַל, עַד שִׁנְהֵנְהָ בְּשָׂוֶה
7 פְּרוּטָה וְיָפָנָם בְּשָׂוֶה פְּרוּטָה, בְּדָבָר אֲחֵר – באותו חפיץ. כמבואר
8 לעיל (ט) שהוקשה מעילה לתרומה שאין הזר חייב אלא משום שפגם
9 ונהנה מאותו כוית שאכל.
10
11 הַמְשֵׁנָה עוֹבֵרָת לְבֹאֵר דִּין חֲפָצֵי הַקֹּדֶשׁ לאחר שמעלו בהם: אִין מוֹעֵל
12 אַחֵר מוֹעֵל – אין שתי מעילות זו אחר זו בַּמּוֹקְדָשִׁין – בדברים
13 המוקדשים לה', שלאחר שמעל פעם אחת יצא החפיץ לחולין ומותר
14 בהנאה, אֲלֵא – זולת המועל בַּהֶמְהָ תמימה שהיא קדשי מזבח
15 וְכֹלֵי שֵׁרֵת בְּלֶבֶד, שאלו גם לאחר שמעלו בהם נשארים בקדושתם,
16 ואם חזר ומעל בהם חייב. בִּיצֵר, רַכֵּב עַל גְּבֵי בַהֶמְהָ של הקדש
17 העומדת להקרבה, וְכֹא חֶבְרוּ לאחר מכן וְרַכֵּב אף הוא על אותה
18 בהמה, וְכֹא חֶבְרוּ השלישי וְרַכֵּב עליה, בּוֹלֵן מְעַלֵּו. כיוצא בזה,
19 שֶׁתָּה אַחַד כְּכֹסֶם שֶׁל וְהֵב שְׁהִיתָ כְּלֵי שֵׁרֵת, וְכֹא חֶבְרוּ לאחר מכן
20 וְשֶׁתָּה אף הוא מאותה כוס, וְכֹא חֶבְרוּ השלישי וְשֶׁתָּה, בּוֹלֵן מְעַלֵּו.
21 כיוצא בזה, תִּלְשׁ שֶׁעַר או צמר מִן הַתְּמִימָה שהיא תמימה ופגם
22 בשויה, וְכֹא חֶבְרוּ אחריו וְתִלְשׁ אף הוא מאותה חטאת, וְכֹא חֶבְרוּ
23 השלישי וְתִלְשׁ ממנה, בּוֹלֵן מְעַלֵּו. הטעם בכלם הוא, שמכיון
24 שעומדים להקרבה ולשירות ולא לפדיון, גם אם כחשה הבהמה מן
25 הרכיבה, וגם אם נפגמה הכוס ששתה בה, לא נפחתו מיעודם כלום,
26 והרי הם בקדושתם. זו היא דעת תנא קמא. רַבִּי אֹמֵר, אף פֶּל דְבָר
27 שְׁאִין לוֹ (פְּדִיוֹן) [פָּנָם – שאינו נפסל בפנימה], משום שאין לו פדיון,
28 הרי הוא דומה לבהמה, וַיֵּשׁ בּוֹ מוֹעֵל אַחֵר מוֹעֵל. ובגמרא יתבאר
29 במה נחלקו תנא קמא ורבי.

גמרא

30 הגמרא מביאה חולקים על המשנה, ומבארת מחלוקתם. שואלת
31 הגמרא: מִנֵּי מְתוּנִיתִין – כדעת מי שנויה משנתנו שיש מועל אחר
32 מועל גם בכלי שרת. משיבה הגמרא: רַבִּי נְחֻמֵּי הִיא. דְּתַנְיָא, אִין
33 מוֹעֵל אַחֵר מוֹעֵל – אין שתי מעילות זו אחר זו אֲלֵא בַּהֶמְהָ בְּלֶבֶד,
34 אבל בשאר חפצי הקדש ואפילו כלי שרת, אין מעילה נוספת, זו
35 שיטת תנא קמא. רַבִּי נְחֻמֵּי אֹמֵר, בַּהֶמְהָ וְכֹלֵי שֵׁרֵת יש מועל
36 אחר מועל.
37 שואלת הגמרא: מֵאִי מְעַמָּא דְּתָנָא קָמָא שאין מועל אחר מועל
38 אלא בבהמה בלבד. משיבה הגמרא: קָסְבַּר שהדרש בתורה בדין
39 מועל אחר מועל בְּעֵינַיָא דְּבַהֶמְהָ כְּתִיב ולא בשאר מוקדשים,
40 לפיכך דווקא בבהמה יש מועל אחר מועל ולא בשאר דברים. והיכן
41 כתוב דין זה בתורה, דְּתַיִב בְּפִרְשֵׁת מְעִילָה (ויקרא ה טז), וְהִבְהֵן יִכְפֹּר
42 עָלָיו פְּאִיל הָאֵשֶׁם וְנִסְלַח לוֹ, והתיבות 'באיל האשם' מיותרות,
43 שכבר נאמר בפסוק שלפני זה וְהִבְיָאתָ אֶת אֲשָׁמוֹ לַה' אֵיל תָּמִים וגו'
44 לְאֵשֶׁם, אלא נכתבו תיבות אלו לדרשה ובאילו נאמר וְהִבְהֵן יִכְפֹּר
45 על שמעל באיל האשם, וכיון שאף לאחר המעילה נקרא אשם
46 משמע שעדיין הוא בקדושתו, ולכן יש בו מועל אחר מועל, ומדנקט
47 הכתוב איל שהוא מין בהמה ולא שאר מוקדשים, מכלל שבשאר
48 מוקדשים אין מועל אחר מועל.
49 הגמרא מבארת את דעת רבי נחמיה: וְרַבִּי נְחֻמֵּי שהוסיף שגם בכלי
50 שרת יש מועל אחר מועל, אָמַר לָהּ, שהגם שלא נכתב כלי שרת
51 בפסוק יש בו מועל אחר מועל מדין קָל וְחֹמֶר, שאם דברים אֲחֵרִים
52 מְבִיא כְּלֵי שֵׁרֵת זה לְקִדְוִשָׁתָן – לקדושה חמורה שיש בהם מועל
53 אחר מועל, שכן שינוי בזבחים (טז) שהיניתן בכלי שרת וראוי לקרבן,
54 מתקדש בקדושת הגוף, הוּא [–כלי שרת] עֲצָמוֹ לֹא כֹל שְׂכָן
55 שיתקדש בקדושה זו שיש בה מועל אחר מועל.
56 שינוי במשנה: רַבִּי אֹמֵר כֹּל דְבָר שְׁאִין לוֹ פְּדִיוֹן יֵשׁ בּוֹ מוֹעֵל
57 אחר מועל.
58 הגמרא מבארת במה נחלקו תנא קמא ורבי במשנה. שואלת הגמרא: